

Asia: VN/32853/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

MTK-Pirkanmaa pitää lakiesitystä askeleena kohti tasapainoisempaa elintarvikeketjua, mutta korostaa, että uudistustyötä on syytä jatkaa. Viljelijöiden asemaan vaikuttava neuvotteluvoimien epäsuhta on yhä niin suuri, ettei sitä ratkaista pelkästään esitettyjen muutosten avulla.

MTK-Pirkanmaa haluaa nostaa esille sen, että muutosten pitää vaikuttaa kauppatapoihin viiveettä, jotta viljelijöiden asemaa vahvistuisi nopeasti. Lain voimaantulon jälkeisille sopimusmuutoksille ehdotettu pitkä siirtymäaika koetaan ongelmalliseksi.

2. Huomiot esityksen vaikutuksista

Elintarvikemarkkinoiden terve toiminta kytkeytyy suoraan maatalouden tulevaisuuteen ja kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuuteen. MTK-Pirkanmaan Huoltovarmuus on kannattavuutta -hankkeen käytännön kokemukset osoittavat, että tilakohtainen riskienhallinta ja taloudenhallinta ovat suoraan yhteydessä kansalliseen turvallisuuteen. Maatalouden kannattavuus ja toimintakyky arkipäivän häiriöissä, kuten sähkö- ja vesipulassa, määrittävät selviytymiskyvyn kriisiaikoina. Pidämme välttämättömänä sitä, että lakimuutoksella saadaan alkutuottajien aseman näkyvää parantumista sekä reilumpi toimintaympäristö.

3. Huomiot luvusta suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

-

4. Muut huomiot perusteluista

-

5. Huomiot 1 §:stä Soveltamisala säännöskohtaisine perusteluineen

-

6. Huomiot 1 a §:stä Säännökset, joita sovelletaan riippumatta muutoin sovellettavasti laista säännöskohtaisine perusteluineen

-

7. Huomiot 1 b §:stä Lain tarkoitus säännöskohtaisine perusteluineen

-

8. Huomiot 2 §:stä Määritelmät säännöskohtaisine perusteluineen

-

9. Huomiot 2 e §:stä Kaupalliset kostotoimet säännöskohtaisine perusteluineen

Käännetty todistustaakka on erittäin tärkeä. Tuottajalla on merkittävä kynnys ilmoittaa epärealistista toimintatavasta. Tämä on saattanut estää käytännön valvontaa. Ehdottamme lisäksi, että ostajan kohtuuton reagointi toimittajan asialliseen pyyntöön katsottaisiin selkeästi kielletyksi käytännöksi.

10. Huomiot 3 a §:stä Neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta säännöskohtaisine perusteluineen

Neuvotteluvelvollisuus on tarpeellinen, mutta tehoton ilman seuraamuksia. Valtuutetulle tulee antaa vähintään mahdollisuus huomauttaa tai varoittaa ostajaa, joka laiminlyö neuvotteluvelvollisuutensa.

11. Huomiot 4 a §:stä Neuvotteluvoiman väärinkäyttö säännöskohtaisine perusteluineen

-

12. Huomiot 4 b §:stä Kielto edellyttää tiettyjä tietoja säännöskohtaisine perusteluineen

Uusi pykälä on erittäin tärkeä, koska tuottajille on viime vuosina asetettu perusteettoman raskaita ja yksityiskohtaisia tietopyyntöjä. Takavuosina tietopyynnöt olivat enemmän tuotekopiointia kuin vastuullisen tuotannon selvittämistä. Esitämme täsmennystä, ettei ostaja saisi käyttää sopimuksessa saatua dataa tuottajan taloudellista asemaa heikentävällä tavalla.

13. Huomiot 4 c §:stä Ostajan tuotemerkin suosimisen kiello säännöskohtaisine perusteluineen

Korostamme, että kaupan omien merkkien kasvava valta-asema ja tietoepäätasapaino uhkaavat brändivalmistajien ja tuottajien toimintaedellytyksiä. MTK-Pirkanmaa esittää lisäystä, jonka mukaan tuottajalta ei saa pimitää tietoa tuotteiden todellisesta menekistä, koska se vääristää kilpailua ja vaikeuttaa tuotannon suunnittelua.

14. Huomiot 5 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutettu ja 7 §:stä valvonta säännöskohtaisine perusteluineen

-

15. Huomiot 10 §:stä Huomautus, 11 §:stä Julkinen varoitus ja 11 a §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun asettama kiello säännöskohtaisine perusteluineen

-

16. Huomiot 11 b §:stä Markkinaoikeuden asettama kiello ja 12 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeus hakea markkinaoikeudelta kiellon määräämistä säännöskohtaisine perusteluineen

Valtuutetulla tulee olla mahdollisuuden puuttua yksittäisiin neuvotteluvoiman väärinkäyttötilanteisiin. Tällä olisi todellista merkitystä viljelijöiden oikeusturvalle, sillä yksittäinen tuottaja ei käytännössä pysty viemään epäkohtia oikeuden käsiteltäväksi suuren riskin vuoksi.

17. Huomiot siirtymäsäännöksestä

Tuottajien liikesalaisuuksia koskevan suojan osalta vaadimme lyhyempää siirtymäaikaa, koska tietojen paljastuminen voisi välittömästi heikentää tuottajien jo ennestään rajallista neuvotteluvoimaa.

18. Huomiot 12 a §:stä seuraamusmaksu ja 13 b §:stä Viranomaisten välinen tietojenvaihto säännöskohtaisine perusteluineen

-

19. Huomiot Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta säännöskohtaisine perusteluineen

-

Merikoski Visa
MTK-Pirkanmaa